КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра соціальних структур та соціальних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана
_____
«28» 08 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА

для студентів

галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність	054 Соціологія
освітній рівень	бакалавр
освітня програма	соціальні технології
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	20__/20__
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	6
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	диференційований залік

Викладач: Тащенко А. Ю., к.соц.н., асистент кафедри соціальних структур та соціальних відносин

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»___ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»___ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2020

Розробники:
Мазурик О.В. д.соц.н., доцент, завідувач кафедри соціальних структур та соціальних відносин,
Тащенко А.Ю., к.соц.н., асистентка кафедри соціальних структур та соціальних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО
В.о. зав. кафедри соціальних структур та соціальних відносин
_____ Куценко О.Д.
Протокол № 16 від «26» 08 2020 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету

Протокол від «28» серпня 2020 року №1
Голова науково-методичної комісії _____ Червінська Т.Г.

1. Мета практики – ознайомлення студентів із діяльністю провідних соціологічних та дослідницьких організацій м. Києва, набуття студентами досвіду і практичних навичок з організації і проведення соціологічних / соціальних досліджень.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни/практики:

1. Знати теорію соціальних технологій.
2. Вміти застосовувати методи соціальних технологій.
3. Володіти елементарними навичками з основ соціальної психології, соціального менеджменту та соціальних комунікацій, методології емпіричного соціологічного дослідження, методів збору та аналізу соціологічних даних.

3. Анотація практики: Навчальна практика студентів факультету соціології – це складова частина підготовки випускників факультету до дослідницько-аналітичної діяльності. Програма практики – основний навчально-методичний документ для студентства та керівників практики кафедр факультету соціології. Програма розроблена відповідно до «Положення про проведення практики студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка», затвердженого розпорядженням ректора Київського національного університету імені Тараса Шевченка № 16 від 23 березня 2007 р. Тривалість і термін проведення практики визначаються навчальним планом підготовки бакалаврів спеціальності «Соціологія» освітньої програми «Соціальні технології».

4. Завдання (навчальні цілі): знайомство студентів-практикантів із сучасними методами та процедурами проведення соціологічних / соціальних досліджень; перенесення студентами набутих теоретичних знань в площину практичної роботи; розвиток професійних та особистісних якостей, які необхідні для виконання прикладних дослідницьких завдань; набуття навичок безпосередньої співпраці із замовником дослідження; формування у студентів творчого та дослідницького підходів у професійній діяльності; опанування методами дослідження у визначені терміни; розвиток навичок професійної соціологічної рефлексії.

Навчальна практика організується та проводиться за такими принципами:

- змістовий взаємозв'язок із наступними видами практик;
- одночасне виконання під час практики різноманітних професійних функцій;
- співробітництво студентів та керівників у процесі практики.

Відповідно, навчальна практика спрямована на формування наступних ***компетентностей***:

- зк1. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- зк4. Здатність працювати в команді.
- фк8. Здатність готувати та здійснювати презентацію результатів досліджень.
- фк10. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога.
- фк16. Здатність збирати кількісну та якісну соціологічну інформацію.

5. Результати практики:

Результат навчання (РН) (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	**Результат практики**			
1.1	Знати основні методи соціологічних досліджень	Консультування	Спостереження, звітний контроль	35
2.1	Вміти застосовувати методи соціологічних досліджень у вирішенні соціальних проблем та володіти методикою і технікою соціологічних досліджень	Консультування, кураторство	Спостереження, контроль	35
3.1	Організація робочого дослідницького та аналітичного колективу	Консультування, кураторство	Спостереження, результат	15
4.1	Презентація результатів практики та дослідження	Консультування	Звітна презентація та документація	15

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання \ Результати навчання дисципліни (код)	1.1	2.1	3.1	4.1
прн2. Застосовувати набуті знання на практиці.			+	
прн4. Бути критичним і самокритичним в оцінках власної професійної діяльності та професійної діяльності інших.	+	+	+	
прн5. Демонструвати навички командної роботи в процесі вирішення фахових завдань.	+	+	+	
прн7. Презентувати результати власних досліджень владним органам, структурам громадянського суспільства та масовій аудиторії.		+		+
прн23. Демонструвати навички збору кількісної та якісної соціологічної інформації.	+	+		
прн30. Аналізувати соціально-професійну структуру колективу та галузі, тенденції її розвитку	+	+	+	

Бази практики. Навчальну практику студенти 3 року бакалаврату проходять у наступних установах: Київський національний університет імені Тараса Шевченка на факультеті соціології, КМІС, ІСД ім. О. Яременка, Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України, Міністерство соціальної політики України, БО «Київський інститут гендерних досліджень», Фонд Гайнріха Бьолля, ГО «Українська асоціація оцінювання», Профспілкова організація працівників агропромислового комплексу України.

Для забезпечення практики студенти закріплюються за кафедрою соціальних структур та соціальних відносин факультету соціології із призначенням їм наукових керівників відповідно із педагогічним навантаженням та наказом «Про проходження навчальної практики студентами освітнього рівня «бакалавр» освітньої програми «Соціальні технології»».

Термін і форма проведення. У відповідності з навчальним планом факультету соціології проходження студентами навчальної практики передбачено протягом чотирьох тижнів із відривом від навчання.

7. Схема формування оцінки.

Всі завдання, які виконує студент-практикант, підлягають диференційованій оцінці з боку викладача, який здійснює керівництво практикою від кафедри та від Замовника дослідження. Оцінки вносяться в щоденник практики викладачем-керівником практики від кафедри. Кінцева узагальнююча оцінка затверджується на засіданні кафедри. В узагальнюючій оцінці враховується рівень виконання студентом завдань практики та зміст звітних документів і їх відповідність встановленим нормативам. Для цього:

- студенти готують звіти з практики не пізніше за два-три дні до призначеної дати захисту, погоджують їх з керівниками;
- звіт щодо практики захищається на засіданні кафедри: під час захисту звіту студент має охарактеризувати особисто виконану роботу, критично оцінити здобуті навички, запропонувати і довести обгрунтованість та доцільність своїх пропозицій щодо її вдосконалення;
- при оцінці підсумків роботи студента-практиканта кафедра бере до уваги зміст, хід його захисту та відгук керівника; оцінка за практику системою вноситься до заліково-екзаменаційної відомості та до залікової книжки студента за підписом керівника практики (система оцінювання доводиться до відома студентів на початку практики її керівниками);
- студенту, який не виконав програму практики з поважних причин, підтверджених документально, може бути надано право її повторного проходження за індивідуальним графіком з фінансуванням всіх витрат на її організацію та проведення фізичними чи юридичними особами за окремим кошторисом;
- підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри після її закінчення, а загальні

підсумки підводяться на засіданні Вченої ради факультету;

- за загальними підсумками практики кожною кафедрою, факультет подає до навчальної частини університету письмовий звіт за встановленою формою.

При оцінюванні письмового звіту студентів-практикантів враховуються:

- правильність формулювань та відповідність теоретичним вимогам;
- стиль викладення (логічність та наукова відповідність);
- охайність оформлення звіту.

Диференційована оцінка за практику виставляється за результатами виконання програми практики та індивідуальних завдань, особисто виконаних студентом під час практики.

Результати практичної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою, враховуючи бали за всі різновиди робіт, а також за звіт із практики та його захист на кафедрі.

7.1 Форми та організація оцінювання студентів

Оцінка роботи практиканта на Практиці включає бали за такі види робіт:

п/п	Види робіт	Кількість балів	Хто оцінює
I	- відвідування запланованих зустрічей з керівником та Замовником; - поточне звітування про роботу	Мінімум – 6 балів Максимум – 10 балів	Керівник від кафедри
II	- ефективність роботи на базі практики	Мінімум – 24 балів Максимум – 40 балів	Керівник від практики
III	- якість письмового звіту про проходження практики	Мінімум – 12 балів Максимум – 20 балів	Керівник від кафедри
IV	- захист звіту на кафедрі та оцінювання підсумків	Мінімум – 18 балів Максимум – 30 балів	Викладачі кафедри

7.2 Шкала оцінювання

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
90-100	відмінно
75[1]-89	добре
60-74	задовільно
1-59	незадовільно

8. Структура практики.

Загальний обсяг – ***180 год.***

Зміст навчальної практики. У разі проходження практики на факультеті соціології КНУТШ студенти-практиканти мають:

- ознайомитися з методологією та результатами дослідження UNIDOS;
- навчитись робити претест анкети UNIDOS, попарно тестуючи анкету та фіксуючи парадані, на основі отриманої інформації сформувати звіт за результатами претесту;
- набути навички підготовки надрукованих анкет для польового етапу (розкладання анкет за квотами за факультетами/курсами);
- пройти інструктаж по польовому етапу UNIDOS;
- набути навички проведення PAPI – суцільне опитування 1-го та вибіркове – інших курсів;
- здати анкети, прийняти анкети та навчитися кодувати анкети для вводу;
- пройти інструктаж по вводу даних;
- навчитись вводити дані в масиви, здати масиви;
- підготувати звітні документи по практиці, приділивши особливу увагу проблемним питанням.

У разі проходження практики на інших базах практики студенти-практиканти мають:

[1] Студенти, які отримають бал за проходження практики нижчий за 75 балів, не можуть претендувати на присвоєння професійної кваліфікації 3439 – асистент соціолога.

- ознайомитись зі структурою та основними напрямками діяльності установи-бази практики, методологією та результатами проведених досліджень;
- ознайомитись з досвідом та набути навички організації та проведення емпіричного соціологічного/соціального дослідження або його окремого етапу;
- набути навички застосування методів збору кількісної та якісної соціальної інформації, її обробки та аналізу;
- в разі необхідності проведення емпіричного дослідження – скласти робочий план проведення та програму соціологічного/соціального дослідження, розробити інструментарій дослідження та провести польовий етап;
- ознайомитись з досвідом та набути навички презентувати результати власних досліджень владним органам, структурам громадянського суспільства та масовій аудиторії;
- навчитись працювати у складі дослідницької команди.

Перелік документів, які готуються в процесі проведення практики керівниками та студентами. Головні документи навчальної практики визначають зміст навчального процесу на різних етапах проходження практики, основні вимоги до студентів-практикантів та містять форми контролю за їх виконанням. До документів практики відносяться:

- наказ про навчальну практику;
- робоча програма навчальної практики;
- індивідуальні звіти та груповий звіт студентів про проходження практики;
- протоколи засідання кафедри;
- звіти керівників практики від кафедри;
- звіт керівника практики від факультету.

Наказ про практику (див. Додаток 7) є основним документом, що визначає терміни та порядок проходження практики, базову кафедру, керівників практики від кафедри, місце проходження практики, розподіл студентів-практикантів за викладачами, форми відповідного контролю і звіту. Проект наказу надається факультетським керівником деканові факультету.

Індивідуальні звіти студентів-практикантів є основним звітним документом студента-практиканта. На основі усного звіту та письмового індивідуального звіту на засіданні кафедри затверджується загальна оцінка за практику. Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Форма звітності студента про проходження практики – письмовий звіт. Письмовий звіт разом з іншими документами подається на рецензування науковому керівникові практики від кафедри. У звіті мають бути відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, висновки та пропозиції.

Індивідуальний звіт містить (див. Додаток 1):

– щоденник, що фіксує форми роботи конкретного студента під час практики (див. Додаток 3);

– індивідуальний звіт з описом процесу проходження практики, з означенням особисто здобутих навичок та вмінь (див. Додаток 4);

– рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення практики (у довільній формі);

– відгук керівника практики (у довільній формі).

Індивідуальні звіти студентів додаються до групового звіту.

Груповий звіт з навчальної практики містить (див. Додаток 5):

– інформацію про склад робочої групи дослідження та розподіл виконавських ролей;

– у випадку проведення соціологічного / соціального дослідження – його програма та робочий плани дослідження;

– звіт дослідження (в т.ч. аналітичну записку та практичні рекомендації).

Загальний звіт про проходження практики (Додаток 6) подається факультетським керівником деканові факультету у 7-денний термін після отримання та затвердження результатів оцінки практики на засіданні кафедри.

9. Рекомендовані джерела:

***Основні** (базові):*

1. Богдан О. Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження. *Посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених.* – К., 2015. – 380 с.
2. Кинсбурский А.В. Как провести учебное социологическое исследование. *Уч. пособие.* – М., 2009. – 77 с.
3. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження / *вид. 2, доп.* – К., ІС НАНУ, 2007. – 320 с.
4. Радаев В.В. Как организовать и представить исследовательский проект: 75 простых правил. – М., 2001. – 204 с.
5. Сусоколов А.А. Технология социологического исследования : *Учебное пособие.* – М., 2007. – 318 с.
6. Темницкий А.Л. Учебное исследование по эмпирической социологии. – М., 2003. – 269 с.
7. Чурилов Н. Типология и проектирование выборочного социологического исследования *(история и современность).* – К.: Факт, 2008. – 366 с.

***Додаткові:** визначаються відповідно до проблематики дослідження і вирішуваної проблеми.*

Додаток 1.

Перелік документів індивідуального звіту

Перелік документів,

які включено до індивідуального звіту про навчальну практику

студент(ки)а 3 курсу (*П І П-б студентки/а)*

№	Назва документу
1	Титул (Додаток 2)
2.	Індивідуальний звіт про проходження практики (Додаток 4), в т.ч. рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення практики
3.	Щоденник практики (Додаток 3)
4.	Рецензія викладача-куратора (*посада, вчений ступінь, звання П І П-б*)

Додаткок 2.

Титульний лист звіту про проходження практики

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ СТРУКТУР ТА СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН

ЗВІТ

про проходження навчальної практики

студент(ки)а 3 курсу спеціальності «Соціологія» ОП «Соціальні технології»

_____

прізвище, ім'я, по-батькові.

Керівник практики (викладач-куратор):
вч.ступінь, вч.звання, посада ПІпоБ

Оцінка проходження практики: _____
Протокол засідання кафедри №__ від __ _____ 201_ року

Підпис керівника практики _____

КИЇВ - 201_

Додаток 3.

Щоденник практики

ЩОДЕННИК НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

студентки/а 3 курсу спеціальності «Соціологія» ОП «Соціальні технології»
факультету соціології

_____

прізвище, ім'я, по-батькові.

за період з «____» _____ 20__ року по «____» _____ 20__ року

Місце практики _____

Викладач-куратор _____

Дата	Вид виконаної роботи	Відмітка про виконання
1	2	3

Підпис студента(ки).

Підпис викладача-куратора.

В щоденник практики заносяться всі заходи, пов'язані з проходженням практики, інші види робіт (робота в бібліотеці, консультації з викладачем-методистом і т.п.). Викладач-куратор оцінює кожен етап практики, як це наведено в цих рекомендаціях і виставляє оцінку в третю колонку.

Додаток 4.

Зміст індивідуального звіту з практики

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ СТРУКТУР ТА СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН

ЗВІТ

про проходження навчальної практики

студент(ки)а 3 курсу спеціальності «Соціологія» ОП «Соціальні технології»

_____

прізвище, ім'я, по-батькові.

В період з «____» _____ 20_ _ року по «____» _____ 20_ _ року я проходив(ла) навчальну практику у _____

Керівник практики: (*посада, вчений ступінь, звання, П І П-б).*

За період практики мною було виконано такі види роботи:

1. Участь в організації робочої дослідницької групи та розподілі обов'язки виконавців.

Описати процес та результат

2. Участь в організації та проведенні соціального дослідження.

Описати процес та результат, з означенням власного внеску та здобутих вмінь та навичок

3. Рекомендації щодо вдосконаленню організації та проведенню практики:

3.1. Позитивні моменти в організації та змісті практики.
3.2. Негативні моменти в організації та змісті практики.
3.3. Побажання та рекомендації щодо покращення організації та змісту практики.

Дата

Підпис студент(ки)а

Підпис керівника-куратора

Затверджено на засіданні кафедри. Протокол №____ від «_____» _____ 201_р.

Додаток 5.

Титул та зміст групового звіту з практики

ЗВІТ

про проходження навчальної практики

студентами 3 курсу спеціальності «Соціологія» ОП «Соціальні технології»

_____

прізвища, імена, по-батькові всіх студентів робочої групи

Зміст: перелік документів,

які включено до групового звіту про навчальну практику

№	Назва документу
1	Титул
2.	Інформація про склад робочої дослідницької групи
3.	Технічне завдання (за наявності)
4.	Робочий план дослідження
5.	Програма соціологічного/соціального дослідження
6.	Звіт соціологічного/соціального дослідження
7.	Аналітична записка (за наявності)
8.	Практичні рекомендації

Додаток 6.

ЗВІТ

Про проведення навчальної практики студентів 3 року навчання ОР «Бакалавр» за спеціальністю «Соціологія» освітньої програми «Соціальні технології» факультету соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

1. Терміни проведення: дата місяць – дата місяць 20__ року.
2. Кількість студентів згідно наказу: __ осіб.
3. Кількість студентів, які проходили практику: __ осіб.
4. Кількість студентів, які не пройшли практику: __ осіб.
5. Бази практик: _____

6. Оцінки за практику:
"відмінно" – __ осіб,
"добре" – __ осіб,
"задовільно" – __ особи,
"незадовільно" – __ осіб,
"не з'явились" – __ осіб.

7. Пропозиції щодо вдосконалення організаційних питань проведення практики: __.

8. Пропозиції щодо вдосконалення змісту практики: __.

9. Загальна кількість керівників практики: __ осіб.

Керівник практики:_____ (ПІБ керівника практики по факультету)
підпис

Додаток 7

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Факультет соціології

НАКАЗ

«_____»_____20__р. *№_____*

Про проходження навчальної практики

студентами факультету соціології
спеціальності «Соціологія»
освітнього рівня «Бакалавр»
освітньої програми «Соціальні технології»

1. У відповідності з навчальним планом факультету соціології у 20__/20__ навчальному році провести навчальну практику студентів спеціальності «Соціологія» освітнього рівня «бакалавр» освітньої програми «Соціальні технології» в період з *дата місяць* по *дата місяць* 20__ року з відривом від теоретичного навчання.
2. Практику проходять __ студентів. Для забезпечення практики закріпити студентів за кафедрою соціальних структур та соціальних відносин факультету соціології та призначити їм наукових керівників відповідно із педагогічним навантаженням:

№ з/п	Прізвище, ім'я, по-батькові студентів	Науковий керівник від кафедри

3. Відповідальність за навчально-методичне забезпечення практики покласти на кафедру соціальних структур та соціальних відносин (зав. каф. *ПІБ*).
4. Базою практики є _____.
5. Загальне керівництво практикою покласти на кафедру соціальних структур та соціальних відносин (*посада, ПІБ*).
6. Контроль за проходженням практики покласти на завідувача кафедри, наукових керівників від кафедри та керівника практики по факультету.

7. Настановчі збори студентів провести *дата місяць* 20__ року о *час* (ауд. №__). Ознайомити студентів з порядком проходження навчальної практики відповідно до Положення про проведення практики студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка, затвердженого розпорядженням ректора № 16 від 23.03.2007 р. та програмою навчальної практики для студентів ОР «Бакалавр» спеціальності «Соціологія» ОП «Соціальні технології» затвердженою Вченою радою факультету соціології. Крім того, ознайомити їх також з вимогами чинних норм про дотримання при проходженні зазначеної практики правил техніки безпеки.

8. Захист студентами навчальної практики провести у період з *дата місяць* по *дата місяць* 20__ року та заслухати звіти про проходження практики на засіданні кафедри соціальних структур та соціальних відносин.

9. До навчальної частини факультету подати звіт про результати проходження навчальної практики до *дата місяць* 20__ року.

10. Звіт про проходження студентами навчальної практики подати до науково-методичного центру організації навчального процесу до *дата місяць* 20__ року.

Проректор
з науково-педагогічної роботи _____

«ПОГОДЖЕНО»
Директор науково-методичного центру
організації навчального процесу _____

Зворотний бік останньої сторінки Наказу про практику

Проект наказу вносить

декан факультету соціології _____

Підготував(ла) _____

т. 521-33-40

ПОГОДЖЕНО: НМЦ ОНП

Розіслати:
Канцелярія - 1 екз.
Науково-методичний центр організації навчального процесу - 1 екз.
Факультет соціології - 2 екз.